

PITANJA I ODGOVORI

UVOD

Proljeće je ipak donijelo pozitivan epidemiološki pomak. Lakše se diše, maske se nose samo u zdravstvenim i socijalnim ustanovama. Ljudi su opušteni, ponašaju se kao da su virusi negdje daleko, kao da ih nema. Nažalost, virusi su još tu, pored nas. Ima ozbiljno bolesnih, ima onih koji su na respiratoru ali i onih koji još umiru od COVID-19. Da je malo dodatnog opreza bilo bi jako dobro, kako bismo uz dodatni napor eradicirali virus iz naše okoline. Međutim, treba razumjeti ljude, umorni su od ograničenja i strepnje za sebe i svoje bližnje. Olakšanje donosi vraćanje na normalno.

Postavlja se pitanje je li nam epidemija ostavila neke posljedice i ako da, kakve? Nažalost, ostali su tragovi koje nismo željeli. Kako na planu tjelesnog, tako i mentalnog zdravlja. Mnogima je trebala rehabilitacija iza COVID-a, od vrlo zahtjevne za uspostavljanje vertikalizacije i kretanja, posebno onih osoba koje su imale teže oblike infekcije s višetjednom ili višemjesečnom veza-nošću uz postelju, na respiratoru ili drugim pratećim komplikacijama. Iako su na početku epidemije naši doktori medicine, specijalisti psihijatrije, upozoravali kako će epidemija negativno utjecati na mentalno zdravlje, da je potrebno pravovremeno misliti na to i poduzeti preventivne mjere, u početku se tome nije pridavalo toliko važnosti, ne očekujući značajne promjene. Međutim, vrijeme je pokazalo da je smanjenje ili potpuni izostanak

socijalnog kontakta, posebno osoba u formativnoj dobi, doveo do nešto veće potrebe skrbi za mentalno zdravlje, u odnosu na preepidemijske godine. Na sreću, stručne zdravstvene službe povećale su dostupnost pacijentima prilagođavajući način rada i kontakte pacijenta s terapeutom kroz različite komunikacijske kanale, što je novina u djelatnosti mentalnog zdravlja.

Ljeto je blizu i topliji su dani pred nama. Nadamo se da je ovo povratak u vrijeme koje ostavlja iza nas ružne vijesti, iskustva i sjećanja; bol, strah i patnju. Vratimo se radu u uobičajene okolnosti, gradimo bolje sutra i budimo odgovorni.

1. Koje su obveze poslodavca u pogledu mjera zdravstvene zaštite u vezi s radom kada zapošljava osobu koja je još maloljetna?

U skladu s odredbama Pravilnika o poslovima na kojima maloljetnik može raditi i o aktivnostima u kojima smije sudjelovati (N.N., br. 62/10.; u daljnjem tekstu: Pravilnik), poslodavac ne smije zaposliti maloljetnika prije prethodnog utvrđivanja zdravstvene sposobnosti za rad na odgovarajućim poslovima.

Zdravstvena sposobnost utvrđuje se zdravstvenim pregledom prije početka rada na temelju uputnice za utvrđivanje zdravstvene sposobnosti maloljetnika (obrazac MA-1) koju izdaje poslodavac. Uputnica sadrži podatke o poslu na kojemu će maloljetnik raditi te opasnostima i štetnostima kojima tijekom posla može biti izložen.

Zdravstveni pregled obavlja se prema doktrini i kriterijima medicine rada, a sadržaj tog pregleda određuje nadležni doktor specijalist medicine rada, u skladu sa člankom 4. stavkom 1. Pravilnika, ovisno o poslovima koje maloljetnik obavlja.

Nakon obavljenog zdravstvenog pregleda izdaje se svjedodžba o zdravstvenoj sposobnosti (obrazac MA-2) u kojoj se navodi na kojim poslovima maloljetnik može raditi i utvrđuje rok za ponovnu provjeru zdravstvene sposobnosti.

Sadržaj obrasca uputnice i svjedodžbe o zdravstvenoj sposobnosti maloljetnika definirani su navedenim Pravilnikom.

Potrebno je istaknuti kako su radi zaštite sigurnosti, zdravlja te tjelesnog i duševnog razvoja maloljetnika propisani poslovi na kojima se maloljetnik ne smije zaposliti.

U skladu s Pravilnikom o poslovima na kojima se ne smije zaposliti maloljetnik (N.N., br. 89/15., 94/16. i 109/19.) to su, između ostalog, poslovi koji su prema propisima zaštite na radu utvrđeni kao poslovi s posebnim uvjetima rada te poslovi koji su prema posebnim propisima utvrđeni kao osobito teški i štetni za zdravlje te se obavljaju u skraćenom radnom vremenu ili se vrijeme njihovog obavljanja računa kao staž osiguranja s povećanim trajanjem.

Iznimno, na poslovima s posebnim uvjetima rada, može se zaposliti maloljetnik koji je završio stručno srednjoškolsko obrazovanje za te poslove, ako za njih ispunjava i ostale propisane uvjete i ako mu je utvrđena zdravstvena sposobnost za obavljanje tih poslova na način propisan citiranim odredbama Pravilnika kojima se uređuje utvrđivanje zdravstvene sposobnosti maloljetnika. U predmetnim slučajevima maloljetnik smije obavljati poslove s posebnim uvjetima rada isključivo pod nadzorom ovlaštene osobe poslodavca. Navedeno je u skladu s odredbom članka 3. stavka 3. i 4. Pravilnika na poslovima na kojima se ne smije zaposliti maloljetnik.

2. Ima li poslodavac pravo prigovora na ocjenu o zdravstvenoj sposobnosti radnika nakon obavljenog izvanrednog zdravstvenog pregleda na koji je uputio radnika koji radi na poslovima koji su određeni kao poslovi s posebnim uvjetima rada?

Pregled za utvrđivanje zdravstvene sposobnosti radnika za rad na poslovima s posebnim uvjetima rada obavlja se, između ostalog, kada potrebu za istim, u skladu sa člankom 3. stavkom 2. Pravilnika o poslovima na kojima radnik može raditi samo nakon prethodnog i redovnog utvrđivanja zdravstvene sposobnosti (N.N., br. 70/10.), utvrdi poslodavac (izvanredni zdravstveni pregled). Troškovi takvog pregleda ne mogu ići na teret Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje u skladu sa člankom 18. stavkom 11. važeće Odluke o osnovama za sklapanje ugovora o provođenju specifične zdravstvene zaštite.

Izvanredni zdravstveni pregled na temelju zahtjeva poslodavca i uputnice iz članka 4. navedenog Pravilnika obavlja se prema doktrini i kriterijima medicine rada te obuhvaća ciljanu obradu organa i organskih sustava koji su posebno opterećeni radnim zahtjevima ili su potencijalno ugroženi radnim štetnostima, a nakon obavljenog pregleda nadležni doktor specijalist medicine rada izdaje uvjerenje s ocjenom o zdravstvenoj sposobnosti radnika.

Poslodavac, kao i radnik, imaju na ocjenu zdravstvene sposobnosti pravo žalbe u pisanom obliku, u roku od 15 dana od dana primitka uvjerenja o zdravstvenoj sposobnosti radnika, drugostupanjskom povjerenstvu pri Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo koje imenuje ravnatelj tog zavoda za svaki pojedini slučaj podnošenja žalbe, u skladu sa člankom 7. stavkom 1. navedenog Pravilnika. Drugostupanjsko povjerenstvo sastoji se od predsjednika i dva člana, koji su doktori specijalisti medicine rada.

Drugostupanjsko povjerenstvo može donijeti ocjenu zdravstvene sposobnosti bez ponovnog zdravstvenog pregleda radnika, samo na osnovi priložene medicinske dokumentacije, a o žalbi dužno je odlučiti u roku od trideset dana od dana primitka žalbe. Drugostupanjskom povjerenstvu mora biti dostupna medicinska dokumentacija o prethodnim zdravstvenim pregledima radnika, a po potrebi i medicinska dokumentacija od izabranog doktora medicine primarne zdravstvene zaštite o čijoj se zdravstvenoj sposobnosti odlučuje, sve u skladu s člankom 7. stavkom 5. navedenog Pravilnika.

3. U kojim slučajevima će, na temelju podnesene prijave o ozljedi na radu, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje zatražiti mišljenje svojeg liječničkog povjerenstva?

Na temelju članka 58. Zakona o općem upravnom postupku i članka 49. stavka 1. važećeg Pravilnika o pravima, uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznoga zdravstvenog osiguranja u slučaju ozljede na radu i profesionalne bolesti, voditelj postupka pokrenutog radi utvrđivanja prava iz obveznoga zdravstvenog osiguranja s osnove ozljede na radu može predmet uputiti na vještačenje liječničkom povjerenstvu, kada to smatra potrebnim radi točnog i potpunog utvrđivanja činjenica i okolnosti bitnih za donošenje odluke o priznavanju ozljede na radu.

Primjerice, stručno-medicinsko mišljenje liječničkog povjerenstva iz članka 127. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju zatražit će se u slučajevima kada je potrebno utvrditi je li do ozljede došlo zbog atake kronične bolesti ili zbog urođene ili stečene predispozicije zdravstvenog

stanja koja može kao posljedicu imati bolest, koje okolnosti, ako se utvrde, predstavljaju zapreku za priznavanje ozljede ozljedom na radu u smislu članka 67., točke 4. i 5. istog Zakona.

Ujedno, kada prikupljena dokumentacija u postupku ne predstavlja siguran i dovoljan dokaz o načinu nastanka ozljede ili u slučajevima kada su dokazi proturječni, predmet će se uputiti liječničkom povjerenstvu radi davanja mišljenja je li ozljeda, s obzirom na dijagnozu, sa stručno-medicinskog aspekta mogla nastati opisanim mehanizmom nastanka.

U postupku utvrđivanja i priznavanja oštećenja zdravlja kao posljedice koja je s medicinskog stajališta uzročno-posljedično povezana s ranije priznatom ozljedom na radu, nalaz mišljenje i ocjena liječničkog povjerenstva, obvezno će se pribaviti u skladu sa člankom 55. stavkom 1. važećeg Pravilnika o pravima, uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznoga zdravstvenog osiguranja u slučaju ozljede na radu i profesionalne bolesti.

*Veronika Laušin, dr. med., spec. med. rada
Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Zagreb*